

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 21

83. ÅRGANG

13. NOVEMBER

1971

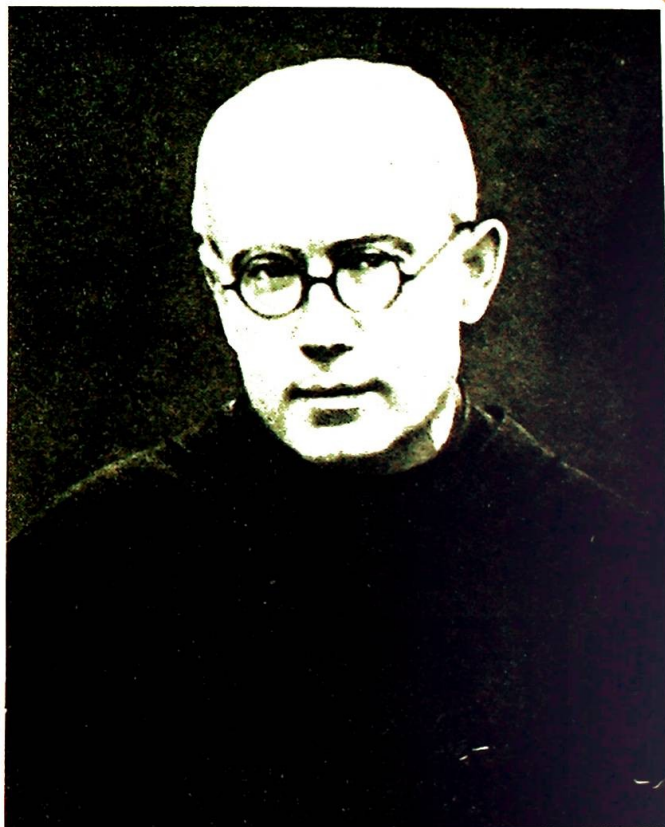
SYNODEN I ROMA SLUTT

RAPPORTER OG KOMMENTARER

PAVEN LYKKØNSKER

WILLY BRANDT

(SIDE 333)

Kardinal om nøden i dagens verden:

**KIRKEN KAN GI
ET EKSEMPEL —
LA OSS SELGE
KOSTBARHETENE**

(SIDE 330)

**SALIGKÅRINGEN
AV PATER KOLBE**

(SIDE 326)

PRESTEN FRA AUSCHWITZ

Roma — Midt under debatten her nede om katolske presters identitetskrise, fremmedgjøring i den moderne verden, solibatproblemer osv., skjedde en begivenhet i Peterskirken som gjaldt én bestemt prest: Pave Paul VI foretok saligkåringen av den polske fransiskaner Maximilian Kolbe. Titusener, deriblant flere tusen polske pilgrimner, var til stede under høytideligheten.

LA BEATIFICAZIONE DI MASSIMILIANO KOLBE

« Eroe calmo e sempre pio e sospeso a paradossale e pur ragionata fiducia. Il suo nome resterà fra i grandi, svelerà quali riserve di valori morali fossero giacenti fra quelle masse intelici, agghiacciate dal terrore e dalla disperazione »
PAOLO VI

Det kanskje mest gripende øyeblikk var da den 70 år gamle Fransiszzen Gajowniczek, mannen som pater Kolbe frivillig døde istedenfor i konsentrasjonsleiren Auschwitz under krigen, gikk opp til høyalteret og knelte foran paven.

Pater Kolbe var bare en av de flere millioner mennesker som døde i Auschwitz. Men den måten han døde på er mer spesiell:

I august 1941 var Kolbe sammen med vel 1000 andre fanger i Blokk 14 i leiren. Fangene arbeidet 14 timer hver dag med hardt veiarbeide, fikk

lite og dårlig mat og ble stadig utsatt for brutal mishandling, slag og spark. Pater Kolbe var imidlertid rolig, om kveldene samlet han mange rundt seg, hørte skriftemål og forsøkte å styrke dem i deres tro.

Katastrofen kom da en av fangene forsøkte å flykte. For å ta motet fra andre og hindre nye fluktforsøk, samlet tyskerne alle i blokken på appelplassen og lot dem stå der hele natten mens vakter og hunder lette etter rømlingen. Menn falt sammen og døde i rekkene.

Om morgenen fikk de vite at fangen

hadde klart å komme seg vekk, og de fikk beskjed om at ti mann måtte dø i hans sted. En tilfeldig og kynisk utvelgelse begynte:

Gajowniczek sier at han tydelig husker at leirens nestkommanderende, en SS-oberst, Fritzch, gikk langs rekken og pekte ut de dødsdømte.

— Da Fritzch pekte på meg ble jeg stiv av redsel, sier han. — Jeg skjønnte at jeg skulle dø. Jeg husker ikke nå i hvilken rekke pater Kolbe sto, men han hørte at jeg skrek at jeg hadde kone og barn. Like etter trådte han ut av rekkene og frem foran obersten.

— Hva vil dette polske svin? spurte Fritzch hånlig.

— Jeg er alene, jeg er prest, og han har kone og barn, sa pater Kolbe rolig. — Jeg ber om å få dø istedenfor ham.

— Er De gal? skrek obersten. Men han sendte vekk Gajowniczek, og Kolbe og de ni andre ble sperret inne i en mørk betongbunker for å sulte ihjel.

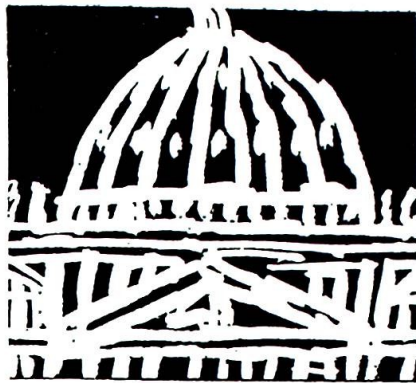
— Jeg hadde ikke engang muligheter for å takke ham, sier den gamle Gajowniczek idag.

I ti dager sang og ba pateren sammen med de andre for å mildne deres smerter under den grusomme og pinefulle henrettelsen. De døde en etter en, til slutt var bare Kolbe og tre andre i live. På dette tidspunkt trengte tyskerne bunkeren til nye dødsdømte fanger og trengte inn i den isolerte murbygningen hvor det ikke var vinduer eller lys. De drepte de få som ennå var i live med giftinnsprøytninger. Kolbe var den siste som døde. 47 år gammel.

Under saligkåringen den 17. oktober — 30 år etter dette — sa pave Paul bl. a.:

— Den salige Maximilian Kolbe representerer på en måte alle de skjulte ofre som ble gjort i denne barbariske tiden.

Paven fremhevet ham som et lysende eksempel i våre dager. Paven omtalte at Kolbe hadde stått frem med ordene «jeg er katolsk prest». Hvilket eksempel han har gitt for Kirkens prester, sa han. Hvilken påminnelse i disse usikre tider. Og hvilken trøst for alle de gode prester som nettopp har denne oppfatning av sin gjerning: Jeg er en katolsk prest, derfor gir jeg mitt liv for å redde andres.

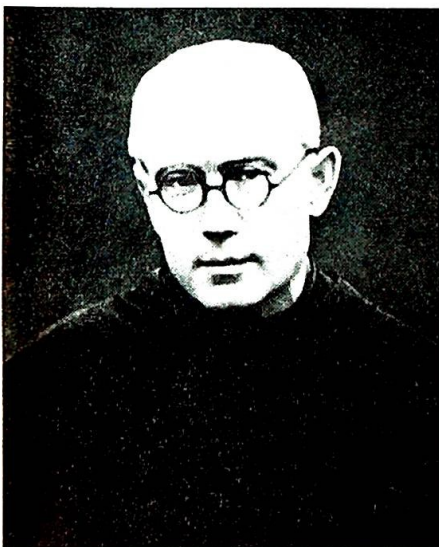
REDAKSJONELT:

SYNODEN

Paven understreket i sin preken også et annet viktig punkt:

Kolbes hengivenhet for Maria Immaculata. Hun var i sentret for hans åndelige liv, for hans apostolat og hans teologi — uten dermed å ta Kristi plass. Kristus har den ene nødvendige og tilstrekkelige plass i frelsens plan. Men for pater Kolbe, som i all katolsk liturgi og åndelig liv, er Maria del av den guddommelige plan. Det mest karakteristiske ved Kolbes forhold til Guds Mor er den betydning han tillia hennes forbønn og hjelp og eksempel når det gjelder Kirkens behov idag. Det annet Vatikankonsil har bekreftet betydningen av dette og nå vil pater Kolbe fra himmelen hjelpe oss til å meditere over dette og leve etter det.

Paven sa endelig at Kolbe var prest — og polsk. Det var som polakk at Kolbe ble sendt til konsentrasjonsleiren. Han er et tegn på det Polen og det folk som i århundrer har forstått og kjent sin enhet i alle sine lidelser.

Før han ble tatt til fange hadde pater Kolbe etter syv års studier blitt presteviet i 1918. I 1927 startet han sammen med sine ordensbrødre et helt lite samfunn ved Niepokalanow utenfor Warschawa, hvor han anla trykkeri, drev opplysningsvirksomhet og utga en dagsavis som nådde opp i et opplag på 320 000. Da krigen brøt ut, ble Niepokalanow først omdannet til et sykehus, senere ble det benyttet som tilfluktssted av bl. a. jødiske flyktninger. Stedet ble etterhvert nøyere og nøyere bevoktet av tyskerne og i februar 1941 ble så Kolbe arrestert.

Så langt det om formiddagen den 8. november er mulig på St. Olavs redaksjon å innhente og vurdere nyhetsstoffet fra Bispesynodens avslutning i Roma den 6. kan følgende sies:

De over 200 biskoper fra fem kontinenter ble ikke enige om Synodens springende punkt, ordinerings av gifte menn til prestegjeringen i Kirken. Det britiske telegrambyrået Reuter melder at 107 biskoper stemte mot forslaget om dette, mens 87 anbefalte at det skulle gjøres mulig under spesielle forhold. Resultatet: pave Paul får oversendt synspunkter og anbefalinger fra Synoden — hans rådgivende organ — som på dette punkt tydeligvis gjenspeiler høyst delte oppfatninger.

For mange, også av biskopene, har sikkert sluttresultatet med denne avstemning og det faktum at Synoden ikke har sendt ut et eget dokument om Rettferdighet og Fred vært en skuffelse. Den kanadiske biskop Carter sa på en pressekonferanse etter at resultatene forelå: «Synoden har uten tvil en plass å fylle i dagens kirke, men jeg tror at vi ennå ikke har funnet ut

Tidligere i sitt liv hadde han reist meget i Det fjerne østen, typisk nok ble paven under saligkåringen overrakt blomster av to nasjonalkledde unge piker, en fra Polen og en fra Japan.

Kanskje en eldre kvinnelig journalist jeg snakket med etter høytideligheten uttrykte mange, mange katolikkers følelser da hun ganske enkelt sa:

— Det Kirken trenger idag er flere prester av Kolbes type.

Age Rønning.

hvilken plass det er.» Paven selv sa i sin avslutningstale at han var glad for at Synoden hadde bekreftet den generelle regel som solibet for katolske prester, men han berørte ikke det ømtåelige spørsmål om en eventuell ordinerings av gifte menn i områder med akutt mangel på prester.

Avslutningsdagene ble etter alt å dømme temmelig hektiske i Roma. Midt i uken foregikk en første avstemning om ordinerings av gifte menn hvor 95 stemte for et forslag som begrenser muligheten til høyst spesielle tilfeller. Bare 10 biskoper stemte da, ifølge KNA, mot, mens hele

91 kom med tilleggsforslag og forbehold. Det neste skritt var så (uventet) at det ble lagt frem for biskopene en ny formulering (som ikke var særlig anderledes enn den første) med beskjed om at synodefedrene bare kunne stemme ja eller nei. På den måten håpet man kanskje å skape inntrykk av bred enighet tross alt om spørsmålet. Om tilleggsforslagene fra de 91 hørte man ingenting.

Det ble temmelig livlig i synodehallen da dette ble kjent. En afrikansk biskop sa skarpt at han ikke hadde reist over tusen kilometer for å kunne stemme over en uklar tekst. Og mens en av Synodens ærverdige sekretærer, kardinal Duval, fremholdt at man måtte gå til paven for å få klarhet om visse punkter, ropte en av biskopene spontant: «Vel, så går vi til paven!»

I oppstyret om dette punkt kom igjen hele den spennende og opptimistiske debatt om Rettferdigheten på annen plass. I hvert fall i menigmanns bevissthet.

Det som foregikk ser imidlertid ut til å ha vært som følger: Bortsett fra uoverensstemmelsen om spørsmålet om gifte prester, godkjente Synoden innholdet av de to dokumenter om Prestembedet og om Rettferdigheten. Begge har vært gjenstand for forandringer de siste ukene. De blir nå oversendt til pave Paul og det er helt opp til ham å vurdere hvordan han vill bruke de tanker, ideer og meninger som kommer frem i dokumentene. Ingen av dokumentene ble offentliggjort som Synode-uttalelser, igjen en ting som viser usikkerheten om hva Synoden egentlig er og hva den kan utrette.

A. R.

REDAKSJONELT:

ROMA (3. november) — Erkebiskop N'dagen fra den sentralafrikanske republikk sa på et tidlig tidspunkt under Synoden at han antagelig om ti år må begynne å plante kål og prøve sin lykke på det — hvis ikke det blir en ordning med prestevielse av gifte menn i den katolske kirke.

«Uten et slikt tiltak, vil jeg om ti år stå uten prester og kan ikke fortsette det sjelsesørgeriske arbeidet i sognene», sa biskopen.

En god del, i og utenfor Synodehallen, har vel følt det på samme måten. Likevel er, som nevnt i forrige nummer, dette ikke det eneste eller første spørsmål i forbindelse med dagens «prestekrise». Og det kan vel hende at Synodens arbeide ellers vil bære gode frukter — og i mange tilfeller imøtekomme prestenes ønsker. I skrivende stund aner man bare hvordan sluttresultatet blir, antagelig en serie anbefalinger til paven om Kirkens prester — og ev. ett dokument om neste sak, Rettferdighet og Fred (se de neste sider i dette nummer). Men de nevnte anbefalinger vil bygge på det grundige og krevende arbeide som er utført i de tolv sproggruppene.

Muligens kan man si, når man står på Petersplassen og speider etter de ærverdige biskoper, at det ikke er noen tvil om at alle sproggruppene er enige om ønskeligheten og nødvendigheten av å beholde det forpliktende sølibat for sekularprestene. Derimot gjør det seg gjeldende forskjellige oppfatninger om spørsmålet om å ordinere gifte menn — en sak som antagelig så blir overlatt helt til paven avgjørelse. Kirken trår forsiktig i dette spørsmålet. Og utad står den altså til syvende og sist frem som en enhet også her.

Men brytningene foregår de, og vil vel i det lange løp få resultater. Det er ikke så forferdelig mange år siden kardinal Alfrink fra Holland praktisk talt var alene når det gjaldt spørsmålet om gifte prester, idag har han i hovedprinsippet følge av mange, på flere kontinenter. Det er ikke bare i Europa og i Nord-Amerika at man snakker om slike ting, det har debatten på Synoden vist. Men også i andre saker, f. eks. spørsmålet om presters politiske engasjement har det vært en fruktbar meningsutveksling i sproggruppene. Det samme gjelder spørsmål om presters og legfolks medansvar for sognenes og bispedømmenes liv. Kardinal Alfrink, biskopen Weber og vår egen biskop Gran mente (ifølge KNA) at presterådene bør delta i avgjørelsene, men ikke i utførelsen av disse. Elleve medlemmer av den tyske sproggruppen valgte imidlertid en annen formulering: Presterådet er organ for et ansvarlig medarbeide og ikke bare konsultativt.

Så langt — eller rettere sagt så kort — om disse tingene foreløpig. A. R.

PRESTEEMBEDET

BISKOPENS

I åpningsfasen av Bispesynoden i Roma holdt biskop John Willem Gran, som representerte den nordiske bispekonferanse et viktig innlegg om Presteembedet. ST. OLAV gjengir her et sammendrag av biskopens innlegg, oversatt fra engelsk tekst av oss. RED.

Hellige Far, ærverdige brødre i Kristus. Jeg representerer et område som fra et katolsk synspunkt står i en spesiell stilling — vi er en liten katolsk kirke som eksisterer i omgivelser som i navnet er kristne og som har en høy levestandard og et høyt utviklet undervisningsvesen. Denne del av Kirken har en diaspora-karakter med en stor gruppe av utenlandske prester fra mange forskjellige nasjoner. Den finner idag at den i økende grad må samarbeide med den protestantiske geistlighet for å forsøke å bevare kristendommen i et samfunn som blir mer og mer sekularisert. Det har hatt stor betydning for oss at dokumentene fra Det annet Vatikankonsil utstrålte en økumenisk ånd. Og vi ber inntrengende om at denne dimensjon ikke blir mindre merkbar i de dokumenter som kommer fra denne Synode.

Når det gjelder den krise vi her arbeider med og diskuterer, la oss da huske at også andre kirker og kirkesamfunn nå går gjennom lignende opplevelser, selv der hvor de har gifte prester. Kanskje vi kan hjelpe dem med det vi forsøker å gjøre. Muligens kan også deres anstrengelser for å overvinne egne problemer være til hjelp for oss.

Meget av det som jeg har ønsket å si er allerede sagt (av andre biskoper på Synoden). Dette materiale overlater jeg derfor skriftlig.

Jeg vil nøye meg med å peke på at jeg er spesielt glad for kardinal Flahiffs henstilling om en grundig undersøkelse om mulighetene for å ordinere kvinner. Hvis det skulle vise seg å være teologisk akseptabelt, burde Kirken uten tvil tillate at slike ordineringer fant sted innenfor de områder hvor det var ønskelig. (Biskop Grans uttalelse om ordinerer av kvinner er en helt personlig uttalelse.)

Om formingen og utdannelsen av Kirkens prester, sa biskopen bl. a.:

Vi har ingen seminarer, men vi har seminarister. Med tanke på dem stiller vi følgende spørsmål: Er det alltid og over alt nødvendig å gi våre pretestudenter den samme utdanning? Vi er tilbøyelige til å svare benektende.

Når det gjelder seminarene selv: Kandidatene vil etter ordineringen normalt arbeide med en ganske endefrem og fri ung generasjon. Kan ikke den lukkede atmosfære i seminaret føre til en fremmedgjøring i forhold nettopp til de mennesker presten skal forsøke å tjene? En regelmessig kontakt med verden synes nødvendig i utdanningsårene, men disse kontakter må ikke sette kvaliteten av hans studier i fare.

Denne Synode kan hjelpe kandidatene på mange måter. Jeg vil bare nevne ett punkt: — Hvis Synoden kommer til å formulere den spesifikke forskjell mellom de troendes prestedømme og prestene som noe som bare er knyttet til prestens sakramentelle fullmakter og funksjoner, så vil

INNLEGG

de nyordinerte geistlige stå dårlig rustet til å møte en verden som i økende grad legger vekt på betydning av tjeneste i samfunnet. Vi bør, når det gjelder presteembedet, skape en ordning som tillater presten — som prest — å delta i en slik samfunnstjeneste. Hvis vi ikke gjør det, blir fremmedgjøringen mer og mer tydelig og prestegjeringens *raison d'être* vil oftere og oftere bli efterspurt av presten selv, om ikke av andre.

Om sølibat-problemet sa biskopen bl. a. dette:

Det virker som om at det er av liten nytte å forsøke å uttrykke nye teologiske grunner for sølibatet hvis det ikke er noe virkelig teologisk spørsmål. Etter å ha drøftet sølibatet med våre prester, er vår Bispekonferanse av den enstemmige oppfatning at ordninger av modne, gifte menn skulle være til hjelp og støtte i vår del av verden.

Men det er mer ved dette problem. Mange av våre prester lever isolert, noen endog i pinefull ensomhet. Sekularprestens ensomhet gjør ham vanskeligere stillet enn en ordensprest som kan få hjelp og støtte i sin ordensbakgrunn.

Fra et menneskelig, psykologisk og, muligens, til og med et moralsk synspunkt, stiller vi alvorlig spørsmål om det tilrådelige i å la prester, spesielt unge prester, leve i en slik isolert tilværelse.

Disse forhold tatt i betraktning og uten å kunne se de nødvendige bånd mellom sølibatets karisma og den sekulære prestegjering, spør derfor konferansen om det ikke ville være bedre å la kandidatene til presteembedet fritt få velge eller avstå fra ekteskap — særlig fordi Kirken setter det kristne ekteskap så høyt.

I Skandinavia, hvor nesten alle er lutherske, er geistligheten vanligvis gifte menn. Det forekommer sjelden skilsmisser. De fleste av disse pastorer virker som virkelige gode, åndelige mennesker, ikke mindreverdige i forhold til våre katolske prester. Deres fruer er i høy grad en del av deres kall og spiller en viktig rolle i sognet i pastoral henseende. De stiller også sitt hus på en udmerket måte, noe som man ikke skal overse i disse tider.

Om desentraliseringen sa biskopen bl. a. dette, ifølge redaksjonens oversettelse:

Den nordiske bispekonferanse er av den mening at sosiale og kulturelle forhold varierer så sterkt i Verdenskirken at problemer i stigende grad bare kan løses forsvarelig på det regionale plan.

Desentraliseringsprosessen som har vært fremmet av Vatikanet etter Konsilet bør derfor fortsette etter subsidiaritetsprinsippet. Regionale strukturer skulle dannes, eller få tillatelse til å bli dannet — for at man der kunne behandle alle de ting som ikke i seg selv trenger en universell løsning «propter unitatem Ecclesiae». Vår konferanse tror ikke at den katolske enhet vil lide under dette. Tvert imot vil den derav følgende frigjøring fra disiplinære bånd som ikke lenger forstås skikkelig og som ikke lenger tilstrekkelig skattes, føre til en virkelig mangfoldighet i enheten. Vår enhet vil være grunnet i det den egentlig hører hjemme i, «in unitate Spiritus Sancti».

Biskopen i åpen samtale utenfor synodehallen — i en for-
trolig og god tone.

UTTALELSER

«Jo raskere de innenkirkelige problemer kan løses, jo raskere og med større kraft kan Kirken ta fatt på de sosiale og politiske problemer.»

Signaturen F.J.T. i «Publik» for biskopene begynte behandlingen av Presteembedet.

«Argumentene til fordel for en forandring i sølibatloven er sterke. Det er uten tvil også at disse argumentene etter hvert får øket støtte, spesielt blant dagens unge prester. Og fra deres rekker kommer morgendagens biskoper . . . Man må imidlertid forsøke å se hva som er den rette og hva som er den gale fremgangsmåten i akkurat dette øyeblikk i Kirkens liv. Ikke å sette igang en omfattende reform kan — under den nåværende situasjon — være en modig handling, en langsiktig og klok handling.»

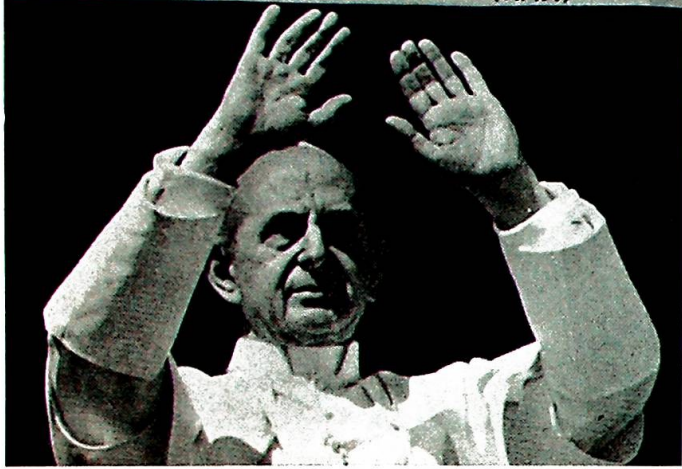
Lederartikkel i «Catholic Herald», den 15. oktober, om Presteembedet.

«Det er ikke tilstrekkelig bare å lytte til de eldre prester eller bare å gi teoretiske svar på spørsmålene. Kardinal Garrone, prefekt for Kongregasjonen for seminarene, sa: Hvis ikke Synoden svarte på spørsmålet «Hva er en prest» ville det bety et dødelig støt mot seminarene . . . Den avgjørende forskjell på Synoden går mellom romantikerne og realistene. Romantikerne forsvaret ved hjelp av tåkelagte teologiske setninger et gammelt ideal av prester som har tjent Kirken godt for i tiden. Realistene forstår og godtar at verden nå har gått gjennom drastiske forandringer. Det gamle ideal kan bare overleve hvis det trekker seg tilbake innenfor prestegårdens fire vegger. Realistene vet at debatten ikke gjelder bønn eller hellighet eller oppofrelse, men at det er spørsmål om hvordan presten kan nå lenger ut enn til de troendes hyggelige lille flokk for å bringe Evangeliet til alle mennesker.»

John Harriott, S. J., journalist i Roma under Synoden.

AP-101001-10/10/71-VATICAN CITY: POPE PAUL VI blesses the throng at St. Peter's Square 10/10 and thanks all men of good will for their response to his plea for a day of fasting and prayer on behalf of starving Pakistanis. (U.P.I.)

ROMA (3. november) — Hvis man er arg fordi Bispesynoden nolte og til sist antagelig sa tydelig nei til enkelte forslag under behandlingen av den nåværende «prestekrise», er det lett å misforstå dette bildet. Pave Paul løfter tilsynelatende hendene for å si «stopp» — hit og ikke lenger. I virkeligheten er dette bildet av paven tatt en søndag i oktober hvor han oppfordret verdens katolikker (og titusener på Petersplassen) til å sende hjelp til flyktningene fra Øst-Pakistan.

Nå, i skrivende stund, foreligger ikke det endelige resultat og avstemningsresultatet når det gjelder Synodens debatt om for eksempel ordinering av gifte menn. Meningen kan og vil sikkert være delt om alt dette. Men det er samtidig klart at annen halvdel av Synoden har stått i en ny optimismes tegn — her vendte biskopene seg fra ømtåelige innenkirkelige problemer til de store verdensproblemer. En kollega i London skriver den 29. oktober — etter vel en ukes behandling av spørsmålet Rettferdighet og Fred: «Vinden har slått om, luften er friskere og horisonten har blitt videre.» Og andre legger til: Kanskje dagsordenen skulle være holdt i omvendt rekkefølge, kanskje biskopene først skulle gått løs på denne saken før de gikk tilbake til «prestekrisen». Kanskje de da hadde hatt et annet perspektiv også på denne saken? Spør som sagt pressefolk.

Hvert fall er det fint å registrere den åpne tale som høres på Synoden om Rettferdighet og Fred-sakene. Igjen står man overfor en Verdenskirke som deler menneskenes håp og sorg, deres frykt og gleder — en Kirke hvis biskoper ikke nøler med å navngi misbruk av frihet og rikdom. Ja, som heller ikke lar være å beklage seg over Kirkens egen holdning i visse spørsmål. Og, som kardinal Heenan, ganske enkelt foreslår en slags storstillet kunst- og verdigjenstandauksjon i kirkelig regi for at man på den måten kan gi verden et eksempel. Alle er stort sett klar over at det ikke løser noe verdensproblem om Kirken gjør noe slikt, men fler og fler finner det likevel nødvendig — menneskene trenger et tegn på at Kirken er troverdig når den snakker om disse tingene.

Idag, den 3. november, er det igjen en optimistisk holdning her i Roma. Kirken er der hvor den hører hjemme, midt blant menneskene.

Og pave Paul løfter ikke hendene for å stoppe radikale forslag og nymotens påfunn, men for å velsigne verden — en verden som både trenger hans velsignelse og vår samlede hjelp.

A. R.

OM RETTFERDIGHET

HEENANS

ROMA i oktober — Etter tre Synodeuker med intervjuer om Presteembedet, arbeide i sproggruppene, presentasjon av sammendrag og anbefalinger, begynte de 209 biskopene omkring den 20. oktober på neste sak på dagsordenen: Rettferdighet og fred. En av de første som hadde ordet var kardinal John Heenan, erkebiskop i Westminster, England. Heenan som tidligere på Synoden hadde advart mot å bruke for mye tid på et indre kirkelig problem som prestekrisen, sa nå bl. a.:

Det er, når vi drøfter nøden og urettferdigheten i verden en viss fare for at vi skal fordype oss i fine ord og vendinger uten å gjøre noe positivt for å redusere denne urettferdigheten og bringe hjelp til de millioner som lider. Jeg snakker for biskopene i England og Wales og for de mange prester og legfolk som vi har rådført oss med. Det er ikke tilstrekkelig idag at vi advarer den rike og priser den fattige — dette ble gjort i lignelsen om den rike mann og Lazarus. Jeg ønsker heller å komme med praktiske forslag om hvordan Kirken kan fremme rettferdighet i verden.

Vi er overbevist om at rettferdighet bare kan skapes ved forente anstrengelser av alle jordens nasjoner. Problemet er for stort til at det kan løses av et trossamfunn, hvor gode dets intensjoner enn er. Selv om Kirken kom til å gi bort alle sine materielle besittelser og selge alle sine kirker, skoler og klostre ville den bare dermed kunne gi et lite bidrag til den felles gigantiske oppgave. Jeg vil komme tilbake til dette spørsmål om hva Kirken egentlig kan gjøre, og jeg har ett eller to forslag om disse ting. Men først viser jeg til vår Bispekonferanses forslag.

Vi foreslår at denne Synode skal anbefale for den Helige Far at Kirken setter igang en to-sidig aksjon. På den ene side haster det med å forklare situasjonen for vårt eget folk og for våre medkristne. Vi må fortelle dem fakta om verdenssituasjonen. Den pavelige kommisjon Justitia et Pax er et sentralt organ som teller velinformerte menn og kvinner. Dette er udmerket, men de kristne kjenner fremdeles lite til den virkelige situasjon. De nasjonale og lokale grupper av Justitia et Pax er på mange måter viktigere for oss fordi de har til oppgave å forme opinionen i sine områder. Faren er at de troende innbiller seg at disse kommisjoner gjør alt som er nødvendig i Kirkens navn. Den vanlige katolikk forestiller seg kommisjonsmedlemmer som folk med en spesiell hobby — noen liker økumenisme, andre foretrekker liturgi, legmannsapostolatet — eller spørsmålet om rettferdighet og fred. Denne Synode må gjøre det klart at rettferdigheten i verden er en sak som angår alle kristne. Det er ikke en hobby. Det er en tvingende plikt som krever personlig innsats og ofre. De rike nasjoner er de kristne nasjoner. Hvis vi handler som kristne, kan vi redde verden. Eller for å være mer presis: gjennom vårt arbeide i barmhjertighetens og rettferdighetens tjeneste kan vi hindre at hele menneskeslekten blir ødelagt av vold og anarki. Mer og mer virker det som om dette er det nakne alternativ.

Dette er bakgrunnen for våre forslag, sa kardinalen. Siden bare regjeringene effektivt kan yde den massive

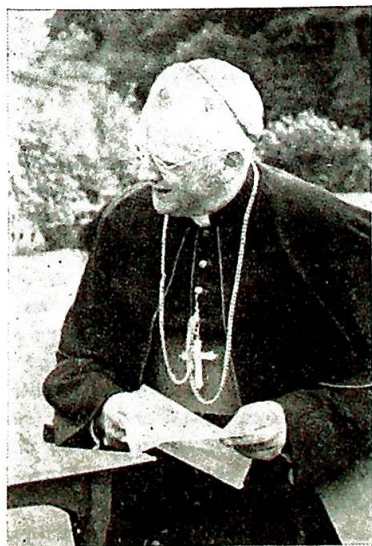
FORSLAG

hjelp som kreves av Den tredje verden, må katolikker skaffe seg selv og sine medborgere informasjon om de faktiske forhold og kreve handling fra de valgte myndigheter. Dette er en udmerket anledning for økumenisk samarbeide mellom kristne, ja, mellom alle mennesker av god vilje. I England har allerede Erkebiskopen av Canterbury og den valgte Moderator for frikirkene og jeg avlagt besøk hos landets statsminister for å be om øket offentlig støtte til utviklingslandene. I frie nasjoner lytter de som har autoritet til folkets stemme for å kunne beholde sin makt. Vi har hørt på denne Synode at det kan være ønskelig med politiske initiativ av prester når andre borgere ikke kan gå til handling. Her er en sak hvor både prester og legfolk i de rike nasjonene har plikt til å gå til politisk handling for dermed å overtale de som sitter med makten til å hjelpe nødlidende land.

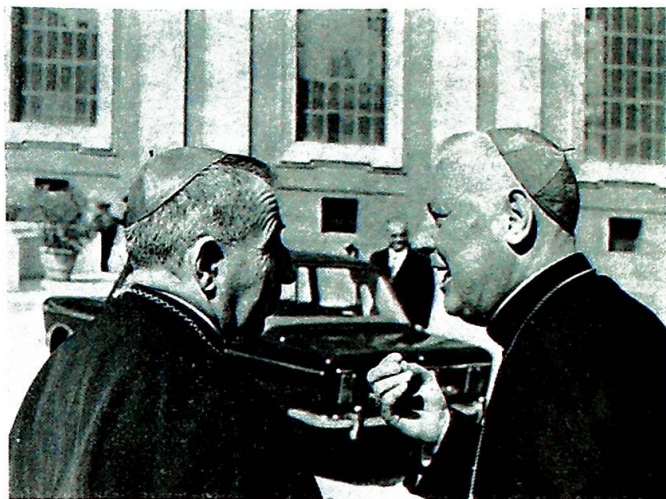
Mottagerlandene har selvfølgelig også forpliktelser i denne sammenheng. De varer og penger som blir gitt må brukes til virkelig utviklingsarbeide og til virkelig hjelp. De som gir må være sikre på at ineffektivitet og korrupsjon ikke stopper og splitter opp den hjelpen som gis til hele samfunnet.

Til slutt sa kardinal Heenan:

Hittil har jeg snakket som talsmann for Bispekonferansen i England og Wales. Jeg vil nå i korthet komme med en egen idé. Selv om den kan gjøre lite for å løse disse veldige problemer, kan Kirken gi et eksempel. Under hungersnøden i Russland etter den første verdenskrig, oppfordret pave Pius XI katolske kirker til å selge sine kostbarheter, også de hellige kar. Russerne har aldri glemt denne handling. Jeg foreslår at kirker og klostre idag bør undersøke hva de kan få solgt av kostbarheter. Det må være tusener av kalker, monstranser og andre hellige gjenstander som sjelden blir brukt. I katedraler og klostre er det noen dyrebare kar og klær som bare brukes en eller to ganger i året. De kan selges slik at man isteden kan kjøpe mat til de sultne. På den måten vil de også

Kardinal Heenan.

UTTALELSER

«Troende og ikke-troende, rike og fattige, unge og gamle føler seg ofte hjelpeløse når det blir tale om å endre sine regjeringers politikk og internasjonale handlinger . . . Det ligger en stor fristelse i det å resignere og regne slike ting uunngåelige. Det er en stor fristelse i dette å regne med at denne verdens begivenheter ikke kan forandres til det bedre på grunn av de jernhårde lover som gjelder.

En slik mentalitet er imidlertid i åpen motsetning til det kristne håp og til troen på at mennesker med Evangeliets hjelp, kan finne utveier til å bringe rettferdighet.»

Den amerikanske kardinal Dearden den 20. oktober.

«En undersøkelse som nylig ble foretatt viser at 17 land gir hjelpen enkeltvis — omtrent som om det dreiet seg om våpen. Det virker som om det hele er noe de gjør for å berolige sin egen samvittighet. Mottagerlandene er rundt 100 nasjoner som mottar hjelp uten at det ligger noen samlet plan bak tiltaket. Og denne hjelp — politisk, diplomatisk, militær og kommersiell — virker ofte som om den har et preg av ny-kolonialisme.»

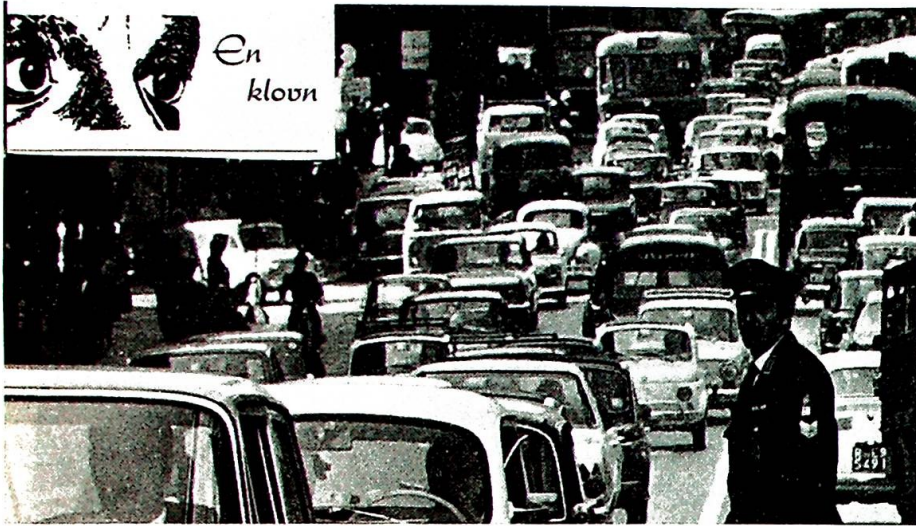
Den belgiske kardinal Suenens, også den 20. oktober.

gi Gud større ære enn ved å bli brukt en sjelden gang i liturgiske handlinger. Vi skal huske på det en annen av Synode-fedrene nylig sa: «En kalk av tre — en prest av gull.»

Kardinalen sluttet slik:

Med ærbødighet foreslår jeg at Rom selv kan ta ledelsen i dette. Vi vet at skattene i Vatikanets kunstgalleri tilhører hele verden og ikke må spres. Ikke desto mindre vil det bety at Vatikanet kan vise verden et eksempel av stor verdi hvis man solgte noen av mesterverkene av kunst. Pavestolen har besittelser i forskjellige deler av verden. Det er klart at Kirken trenger ressurser for å kunne gjøre sitt arbeide, men noen av disse ting kan også selges for de fattige. Pave Paul har allerede vist seg som verdens fremste forkjemper for fredens sak. Jeg foreslår i all ydmykhet at han vil kunne gi videre kraft til sitt arbeide hvis han oppmuntrer og oppfordrer alle verdens kirker om å selge unna dyrebare kunstgjenstander som de kan klare seg foruten — i kamp mot nøden i verden. Opus iustitiae pax: veien til fred går gjennom rettferdighet.

En
kløvn

ROMA — Tidene er ikke hva de var, hvis De skjønner hva jeg mener. Idag satt jeg på 64-bussen i morgenrushet og leste at politiet hadde funnet 100 stjålne biler i en katakombe.

Rystende på mange måter.

Samtidig ga det meg igjen en følelse av at jeg selv igrunnen hører hjemme i denne gale verden, jeg smilte jo. Det er liksom her jeg må forsøke å gjøre noe fornuftig med mitt tåpelige liv og arbeide.

Det er her noen eventuelt kan finne på å forstå meg.

Om De forstår?

La meg forklare det en smule bedre:

Det var slik at jeg tilfeldigvis traff dette blads redaktør her nede en formiddag. Vi tok en ponte mes sammen, så ilte han innbilsk avsted til en presse-briefing på Stampaen, og jeg var igjen utenfor verdensbegivenhetene. Og derfor gikk jeg vel i de neste timer litt på jakt etter folk som hadde det på samme måte. Dessuten kunne jeg for anstendighets skyld ikke drikke mer ponte mes alene.

Svakt uvel av eksosen som før eller senere forgifter denne vidunderlige byen, dro jeg opp til det store museet for moderne kunst ved Monte Pinchio. (Apropos eksos: det er så mange biler og så mange trange gater i denne byen at det kun går med italiensk smidighet. En deilig kveld i Trastevere, vi hadde spist kreps og reker og drukket en masse god hvitvin, måtte Dino på hjørnet flytte deler av sin uterestaurant slik at vår taxi og en grønngrå buss kunne kjøre innom hans område og dermed bli kvitt hverandre. Det gikk ihvert fall fint med oss, hvordan det gikk med bussen aner jeg faktisk ikke. Den sto låst fast mellom to barnevogner også og mødrene hadde blitt høyrøstede. Foran Santa Maria lavet noen bambinos bål i mørket, det så malerisk ut, men den sure røken fra det blandet seg med bensinlukten og

fikk meg til å rave. Men før jeg besvimte, trakk jeg i noe bikkjemøkk og begynte på egen hånd å vifte med armene og påkalle enkelte himmelske beskyttere.)

Nå, nok om det, jeg dro altså til Galleria der oppe, som i høy grad består av gamle italienske mestere. Jeg drev uinteressert gjennom salene, helt til jeg fikk øye på en av vaktene. Han sto med ryggen til et digert og kostbart bilde av to piker, et tre og en flokk kalkuner og leste et serieblad med tegneserier.

Var det ikke det jeg innledningsvis sa? Det går tilbake, tidene er ikke som de var.

Jeg vil ikke bytte. Jeg vil ikke si at jeg føler meg hjemme i søppelet, mellom den tusen bilene i hver gatestump og i tegneserieverdenen. Men bevarer hvor det forekommer meg at jeg her har mitt stoffområde.

Da jeg kom tilbake til San Pietro, betraktet jeg en stund søster Fiorella, ordenssøsteren som i sommer har avvist hundrevis av piker med miniskjørt når de var på vei inn i kirken. Jeg visste at hun neste dag skulle ha en fortjent fridag: paven skulle holde sin vanlige onsdagsaudiens i selve kirken, og man hadde vel funnet ut at det var for brysomt å la den lille 40 år gamle søsteren sjekke skjørtelengden i hver enkelt pilgrimgruppe. Dessuten hadde, sa kolleger av meg, Fiorella hatt trøbel med nervene etter ukers oppslitende diskusjoner med hissige kvinnemennesker på kirketrappen. Og avis-kritikk og humoristiske tegninger. (St. Olav har også gjengitt en av disse, mea culpa.)

Jeg har en viss sympati for den gode søster, tross alt. Vel er det tvilsomt å måle folks tro og gode vilje etter noe så skiftende som skjørtelengder, på den annen side er det vel tydelig at en del gruppereisende mangler den mest ele-

mentære forståelse av hva de trer inn i. Tidene er ikke hva de var på den måten heller — på godt og på vondt.

Er søster Fiorellas kamp for anstendighet verd å skue (forleden måtte politiet forresten overta et øyeblikk da en fransk pike begynte på en impromptu strip-tease på trappen), så foretrekker jeg egentlig å se Roma-politiets forsøk på å stoppe feilparkeringer i byen. Det er virkelig grandios.

Jeg var oppe ved Silvestro-plassen akkurat den dag. Avisene hadde dystre meldinger om de veldige forsinkelser i trafikken siste døgn, man snakket om milliardtap — herunder antagelig medregnet hva jeg betalte for en drosje som sto klint fast overfor Ponte Sisto i en halvtime. Vanvittige parkeringer ødela all flyt, jeg så meg om. Utenfor posthuset og i alle gå-feltene sto det små Fiater og motorsykler, liksom slengt hit og dit uten noe påviselig system.

Akkurat da slo myndighetene til.

Politimenn i hvite tropehjelmer og mannskap med heisekran-biler kjørte inn i virvaret, tok et overblikk og begynte å bråke. En god del av bilene ble skremt vekk fra det store posthuset ganske fort, i et tilfelle oppsto det visse komplikasjoner fordi en billedvakter frue satt alene i Fiater og ventet på sin mann. Hennes skjønnhet avverget dog alvorlige forføyninger. En enslig Fiat var derimot mer lokkende. Etter at saken nøye var drøftet mellom en politimann, de nærmeste tilskuere, en frue i et vindu på den andre siden av torvet og transportbilens sjåfør, ble en kjetting til slutt festet til bilen, og den ble tauet sakte avsted. Øyeblikket etter kom eieren, en ung student farenende.

Velvillige mennesker forklarte ham situasjonen og pekte ut den sidegaten ned mot corsoen hvor vesenet hadde forsvunnet med sin fangst og nå antagelig selv satt fast i trafikken. Den unge mannen stormet på skrått over plassen, noe alle bilistene villig lot ham gjøre. Man ante den voldsomme og sydlandske samtale som kom til å utfolde seg der nede og som ville ta en halvtime.

I mellomtiden: en kort stund var gaten foran posthuset åpen og fin, trafikken gikk pent. Så, på kort tid, var det parkert ti, femten biler på det forbudte området og alt var som før.

Er det noen likhetspunkter mellom borttauingen av den ene Fiater og Fiorellas kamp? Jeg vet ikke, og jeg sier ikke at politiets kamp og Vatikanets kamp mot visse overtredelser av forskrifter og slikt er nytteløs. Man skal i det hele tatt være varsom med hva man sier:

På en restaurant en kveld — hvis navn

jeg forøvrig har lovet min biskop ikke å nevne for å hindre at skandinaviske turister finner den — skulle jeg bestille, etter hovedretten, et lite stykke gordonzola.

Hva jeg ba om?

Jo, jeg ba om et stykke Castelgandolfo.

Ellers er verden liten, på mange måter. Mindre enn før, tidene forandrer seg. Jeg spiste middag med en indisk prest og redaktør fra Bombay en kveld og han spurte meg lykkelig om jeg kjente den og den norske damen i India. Hun hadde nettopp konvertert. Og en dag sto jeg pakket sammen med flere hundre andre på en 81-buss på Cola Rienza — rett overfor en god venn i Aftenposten. Og dagen etter tok jeg espresso på en fortauskafé på Piazza Popolo og kom i snakke med en forlegger fra Tel Aviv. Vi snakket lenge om Karl Bjarnhofs bøker. For ikke å snakke om at en fransiskanerpater jeg møtte ved hovedbanestasjonen engang hadde hatt pater Boers som lærer på et presteseminar i Bangalore.

Det tar tid å møte slike mennesker, men det er alltid verdifullt. Etter en kveldsmesse i en kirke et sted gikk jeg inn i sakristiet og snakket til presten. Han var irsk, og vi ble fort venner. En time etter satt vi sammen med min kone på Beltramme og spiste litt. Jeg skulle kanskje vært tilstede ved et uhyre viktig foredrag som ble arrangert av Operation Synod den kvelden, men jeg foretrakk altså min nye venn.

Vel, verden er ikke hva den var, til slutt har også Kirken på topp-plan begynt å snakke om prestefruer og slikt. Og man stabler altså stjålne biler i katakombene. Og den mest opp-reklamerte film i øyeblikket i Roma er den sikkert gyselig banale Homo Eroticus.

Men på mange måter er det også mange lyspunkter og smil. Hvis man gir seg tid.

Alt dette streifet meg da jeg satt og leste Daily American den morgenen på bussen.

ST. OLAV

KATOLSK

TIDSSKRIFT

Årsabonnement kr. 35,—

NYHETER

VATIKANET — Pave Paul har sendt et gratulasjonstelegram til den vesttyske forbundskansler Willy Brandt i anledning av at Brandt er tildelt årets Fredspris. Paven sendte sin hilsen i et personlig formet telegram.

Samtidig har kardinal Døpfner lykkoensket Willy Brandt på vegne av det tyske episkopat.

VATIKANET — KNA melder fra godt informert hold i Rom at den 65 år gamle erkebiskop av Köln, kardinal Joseph Höfner av paven vil bli utnevnt til kurie kardinal. Han vil overta som leder av Kongregasjonen for tros læren etter den jugoslaviske kardinal Seper.

Kardinal Höfner har spilt en betydelig rolle under drøftelsene om Presteembedet under Synoden.

WIEN — Ungarns kardinal Mindszenty har kommet til Wien og skal bo i det ungarske presteseminar Pazmanaeum. Etter 15 års eksil i den amerikanske legasjon i Budapest, kom kardinalen nylig på pavens ønske til Rom, men slår seg altså nå ned for godt i Østerrike.

ROMA — To amerikanske katolske prester krever at paven og biskopene på Synoden skal komme med en klar protest mot USAs krigføring i Vietnam.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 7244	9.00 9.45 og 18.00	11.00 19.00
St. Hallvard kirke, Franciskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 — —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587	—	10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07	9.30	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	11.00
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
Veståsen kapell	—	9.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
Biskopen og prestegården tlf. 21 214	—	—
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehus, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94	8.15	10.30
Biskopen og prestegården, tlf. 3604	—	—
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00 8.00	11.00 —
St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	—	—
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

Barbara Ward

Roma i oktober — Da biskopene var klar til å begynne på punkt nr. 2 på dagsordenen: Om Rettferdigheten — fikk en kvinne, Barbara Ward (Lady Jackson) ordet. Hun sa bl. a. dette:

Det er nesten ti år siden dette emnet første gang ble tatt opp under Det annet Vatikankonsil. Og det har gått fem år siden pave Paul sendte ut sin store encykliska *Populorum Progressio*. På disse årene har de viktigste fakta om rikdom og fattigdom i vår verden ikke forandret seg. I det minste 75 prosent av verdens ressurser kontrolleres og brukes av en tredjedel av menneskeheten, de som har gått over terskelen til et moderne teknologisk samfunn. Den store majoritet av verdens kristne lever i disse rike nasjoner. Det var mot denne fundamentale feilplasing og skjevhet at paven kom med sin protest.

Idag kan vi bare bekrefte at denne urettferdighet fortsetter. Og vi må være klar over at situasjonen faktisk stadig blir verre og hvorfor dette skjer. Før det første: En gruppe av rike nasjoner er øyensynlig mindre opptatt av disse problemene og mindre oppsatt på å gjøre noe med forholdet. I løpet av de tre siste månedene har vi opplevd at finansledere fra denne del av verden drøftet den videre utvikling av den internasjonale handel nesten uten å nevne at to tredjedeler av menneskeheten i utviklingslandene er avhengig av de rikes hjelp for å kunne komme videre. I Amerika er hjelp stoppet, og det har blitt satt hindringer i veien for u-landenes eksport. I mellomtiden har, under den almindelige usikkerhet, prisen på de importvarer mange av de fattige nasjonene må kjøpe steget. Vi kan bare håpe at de utviklede landene ikke begynner å føre en handelskrig på grunn av sine uoverensstemmelser.

Den andre grunnen til at situasjonen er forverret er den økende forståelse av at utvikling sosialt, kulturelt og økonomisk er vanskeligere å oppnå i siste halvdel av det 20. århundre enn da u-landene begynte forsøkene på å modernisere sine samfunn for hundre år siden eller mer. Jeg vil bare nevne de viktigste linjer i dette og forskjellen: Befolkningsøkningen er dobbelt så stor nå som i forrige århundre. Dette betyr bl. a. en fordobling hvert år av et lands arbeidsstyrke. Inntil nylig klarte med nød og neppe jordbruksproduksjonen å holde tritt med denne utvikling. Idag, med den nye, meget produktive Grønne Revolusjon, er det fare for at en liten elite går over til full mekanisering, driver arbeidere og leilendingene fra deres jord og beslaglegger mesteparten av produksjonsoverskuddet. Bare drastiske jordreformer kan hindre dette kanskje. Hvis flere mennesker som har mistet sin jord slutter seg til den på forhånd veldige immigrasjon til byene, står vi overfor nye vanskeligheter. Meget av landenes moderne industri (ofte satt i gang av utlandet og fremdeles i mange tilfeller kontrollert av utenlandske eiere) ser idag ut

(Forts. side 338)

OM RETTFERDIGHET

ERKEBISKOP

Den 20. oktober holdt erkebiskop Alexander Carter fra Sault St. Marie i Canada et innlegg på Bispesynoden som vakte oppsikt i pressen verden over på grunn av hans klare tale. Han sa bl. a.:

Militærutgiftene i 1970 (mesteparten brukt i USA og i Sovjet) løp opp i over 200 milliarder dollars, det vil si 7 prosent av den totale produksjon i hele verden. Beløpet svarer videre til den samlede årsinntekt for de milliarder av mennesker som lever i Latin-Amerika, Syd-Asia og i Midt-Østen.

Det betyr at man brukte 60 dollar på nasjoners sikkerhet for hvert menneske i denne verden og dette beløp på 60 dollars er større enn hele årsinntekten til hundre millioner av mennesker.

I samme år avsatte de rike nasjoner mindre enn 3 dollars pr. person til utviklingshjelp samtidig som de bygget opp sine tollmurer.

*

Størrelsen av makten til de veldige internasjonale foretagender er like slående. Amerikanske selskaper selger årlig brutto for 200 milliarder dollars i områder utenfor USA — et tall

som bare blir forbigått av bruttonasjonalproduktet i Sovjet, i Japan og i USA selv. Hvis vi laver en liste som omfatter både bruttonasjonalproduktene i de enkelte land i verden og de store selskaperes års-salg, dukker det opp 50 private firmaer på listen. Nigeria kommer på 39. plass, etter General Motors og Ford, Marokko er nr. 64, etter Westinghouse og Ghana er nr. 78, etter Union Carbide.

Det er tydelig at mange av de stormakter som finnes i vår verden, ikke har sete i FN. Ikke til å undres over at mitt lands statsminister, Mr. Trudeau, nylig bemerket at det å bo ved siden av USA omtrent var som å sove med en elefant. Elefantens minste bevegelser kan knuse deg som om du var en mus. Store internasjonale forretningsforetagender er ikke ansvarlige for andre enn sine aksjeeiere. Aksjeeiere som, selv om de fleste av dem er kristne, sjelden har kjennskap til selskaperes utenlandske affærer.

For bare to uker siden sto det en annonse i en canadisk avis som gir eksempel på situasjonen. Det sto i annonsen: **FOLK TJENER GODE PENGER I NIGERIA. HVORFOR GJØR IKKE DU DET SAMME? EN OVERFLOD AV ARBEIDSKRAFT STAR TIL RADIGHET TIL EN LØNN SOM IKKE SVARER TIL MER ENN 7 US-CENTS I TIMEN. NYE**

CARTER

FORETAGENDR FRITAS FOR SKATT. (Globe and Mail, 1. oktober 1971.)

*

Makt, selv en veldig konsentrasjon av makt, er ikke noe onde i seg selv. Vi har heller ikke noen klare bevis for at den makt vi har talt om utøves av samvittighetsløse menn. Men disse stormakter, enten det gjelder selvstendige store nasjoner eller internasjonale firmaer, enten de er kapitalistiske eller sosialistiske, er strukturelt ufullstendig, til og med fiendtlig innstilt til oppgaven med å bygge et rettferdig verdenssamfunn. Mange gode mennesker blir bundet av umenneskelige systemer. Og med blind logikk blir spørsmål som nasjonal sikkerhet, kurvene for økonomisk vekst, effektivitet og inntekter viktigere enn menneskehetens nød og ønsker.

Historien om hvordan utenlandske firmaer opptrer i svake nasjoner er full av urettferdighet, effektivitet, fortjeneste og lojalitet til forretningsfolkens hjemland blir det viktigste, de tar mer enn de gir, de knuser den lokale konkurranse og de gjør de fattige nasjoner avhengig av utenlandske midler når det gjelder moderne teknologi.

*

Om Kirkens rolle, sa erkebiskop Carter bl. a. dette:

Det er ikke en biskops oppgave å komme med forslag til tekniske løsninger på disse problemer. Men det er derimot hans plikt å gjøre mennesker med makt og faglig kompetanse oppmerksom på at de må samarbeide for at vi skal kunne mestre de umenneskelige forhold i en situasjon vi holder på å miste kontrollen over.

Det er klart at ubegrenset nasjonal selvstendighet i både store og små nasjoner må begrenses og innordnes i et større hele før misforholdene kan avskaffes. Nasjonenes sikkerhet må løses internasjonalt og må bli et felles ansvar for en verdensomfattende sammenslutning av land som juridisk er avhengige av hverandre. Når dette spørsmål er løst, kan endelig menneskenes nød og forhåpninger få topp-prioritet for alle av god vilje.

På sitt beste gir nasjonalisme bare begrenset trygghet for sårbare samfunn. Fattige og svake nasjoner vil fortsatt trenge en eller annen beskyttelse så lenge vi ikke har en effektiv, upartisk styrke som kan hjelpe dem og verge dem mot at store økonomiske krefter bryter inn i deres politiske og økonomiske liv.

Vi må ikke miste den dynamiske kraft som finnes i de internasjonale storføretagenders virksomhet. Men de må bli gjort ansvarlige for sine handlinger. Regjeringene i deres hjemland må ikke tillate dem å foreta overgrep i fattige land, overgrep som er forbudt ved lov i deres hjemland. En internasjonal autoritet som representerer både kapitalistiske og sosialistiske nasjoner burde opprettes slik at den kunne vedta en internasjonal lov og danne et forum hvor fattige og svake nasjoner kan bringe sine klager. Kanskje også Vatikanets diplomater kunne utve en gunstig funksjon for å få til nettopp dette.

Det er endelig en viktig og bydende oppgave for Kirkens ledere å danne og inspirere kompetente menn og kvinner i alle land til å gjøre slike menneskelige og kristne oppdrag i rettferdighetens navn.

Krigen i Vietnam

Roma — Under Synoden ble det også sendt rundt til presbefolkene teksten til det hyrdebrev som de katolske biskoper i provinsen Boston i USA offentliggjorde på vårparten om krigen i Vietnam. Vi gjengir noen punkter her, bl. a. fordi vi er overbevist om at det er et ikke uvesentlig bidrag til den almindelige katolske debatt i de kommende måneder om rettferdighet og fred.

Biskopene sier bl. a. dette:

Ett av de sentrale moralske problemer som vår nasjon idag står overfor er krigen i Vietnam. Vi deler millioner av andre amerikaneres bekymring og uro over den langtrukne konflikten og over de smertelige samvittighetsspørsmål som krigen stiller.

Fra vår tradisjon trekker vi frem to prinsipper når vi skal drøfte saken. Det første prinsipp gjelder forbudet mot å drepe ikke-stridende, det andre prøver å bedømme den totale virkning av et lands politikk.

Vi er sørgelig medvitende om at freden også trues andre steder, i Midt-Østen, i Pakistan og i andre deler av verden. Likevel snakker vi i dette hyrdebrev spesielt om konflikten i Vietnam fordi vår nasjon er mer direkte innblandet i denne krigen. Selvfølgelig er vi ikke de eneste som bringer død og ødeleggelse til Vietnam. Våre motstandere bærer et tydelig ansvar for det som skjer. Og selv om vi konsentrerer oss i dette brev om den amerikanske politikk, er det ikke fordi vi overser den andre sidens umoralske handlinger, bl. a. når det gjelder krigsfangene. Men det er samtidig helt klart at vi ikke kan la deres opptreden være en norm for bedømmelsen av vår egen moral.

Biskopene slår fast at de ikke stiller spørsmålsteget ved troverdigheten av de amerikanske lederes motiver — det som opptar dem er de midler som blir brukt:

Slike midler omfatter bruken av massive flyangrep og tusener av siviles død. På bakken har lignende tragedier likeledes brakt død og lemlestelse til tusener andre uskyldige ofre og ubeskrivelige lidelser over millioner av flyktninger i hele Indo-China.

Hvis vår linje har ført til de siviles død (slik pressen og andre kilder forteller om) så må vi fastslå at linjen krenker prinsippet om ikkestridendes immunitet og derfor må anklages for moralsk sviakt.

For tre år siden offentliggjorde vi, sammen med de andre amerikanske biskoper et felles hyrdebrev som ON HUMAN LIFE. Disse tre årene har gitt øket styrke til våre argumenter den gangen og forsterket vår tvil om rettferdigheten av en fortsatt krigføring. Ødeleggelsene er utvidet til både Laos og Cambodia, periodiske bombeangrep fortsetter i nord og våre aksjoner ødelegger avlingene, noe som igjen faller tyngst på den sivile befolkning.

(Forts. side 339)

FRANSK SYN

Den følgende dokumentationen, hämtad ur Paristidningen La Croix, försöker återge något av det fördjupande arbete som pågår på synoden.

Bland de många rapporter om prästcelibatet som framlagts inför biskopsynoden tycks den som föredragits den 12 oktober av mgr Schmitt (på den franska biskopskonferencens vägnar) förtjäna särskild uppmärksamhet. Å ena sidan är det första gången som en biskopskonferens inför denna församling försökt att klargöra betydelsen av celibatet som evangelisk livsform mitt i vår civilisation; å andra sidan verkar dess praktiska slutsatser sammanfatta majoritetens synpunkter och önskemål.

För att beskriva prästcelibatets nya förutsättningar har mgr Schmitt hämtat sitt material från en arbetsgrupp för samarbete biskopar—präster som tillsattes 1969 och vars arbete ännu är ofullbordat; det sker i samverkan med specialister inom exegetik, historia, teologi och humanvetenskaper.

Vår tids mentalitet präglas av upptäckten av sexualitetens betydelse, den dimension som utgör grunden för människans situation och som är den dynamiska principen i det mänskliga umgänget. Relationerna man—kvinna har blivit mer direkta och spontana och man har nått fram till en bättre förståelse för könets jämlikhet och komplementaritet. Samtidigt visar sig det etiska medvetandet mer känsligt för den personliga upplevelsens betydelse och äkthet: det som endast dikteras av en lag accepteras endast med svårighet. Slutligen ifrågasätts den oåterkalleliga troheten mot en inför offentligheten påtagen förpliktelse.

Inom kyrkan har växande disproportioner framför allt i församlingsstrukturerna gjort att prästen inte längre stöds av en församlingsgemenskap. De ungas utbildning verkar för utvecklandet av det egna initiativet och mot anpassning till förutbestämda regler. Prästens medvetan-

de berörs på djupet av ifrågasättandet av tron. Slutligen omvärderas äktenskapets andliga värde: makarnas gemenskap blir understundom plattform för ett autentiskt kontemplativt liv eller ett utåtriktat apostolat. Prästerna påverkas av jämförelsen med deras egen livsform.

Vilken är under dessa omständigheter, frågar sig biskop Schmitt, innebörden i biskopars och prästers celibatära liv? Han utvecklar fem ansatspunkter som kan göras till studieobjekt i enskilda arbetsgrupper:

— inom en kultur som präglas av framstegsmedvetande kan prästcelibatet framhäva Jesus Kristus som mänsklighetens absoluta framtid;

— inom en kultur som präglas av frihetskänsla kan det understryka vidden av Guds barns frihet till tjänst för evangeliet och missionen;

— inom en kultur som präglas av förståelse för sexualitetens värde visar celibatet på sitt sätt och som komplement till äktenskapet kärlekens djupdimension. Vid en tidpunkt då sexualiteten riskerar att utmytna i meningslöshet påminner celibatet, omfattat för Guds rikes skull, om kärlekens storhet och livets yttersta innebörd;

— i en värld som hotas av andlig förkvävning innebär prästcelibatet en ständig påminnelse om nödvändigheten att erkänna Gud som absolut;

— i en civilisation som förhärmlig rikedom och makt betecknar prästcelibatet, om det levs i ödmjukhet och fattigdom, påskens — dödens och uppståndelsens — mysterium.

Före uppräknandet av dessa punkter underströk mgr Schmitt att den gifte prästens liv förverkligade andra evangeliska värden på ett kompletterande sätt.

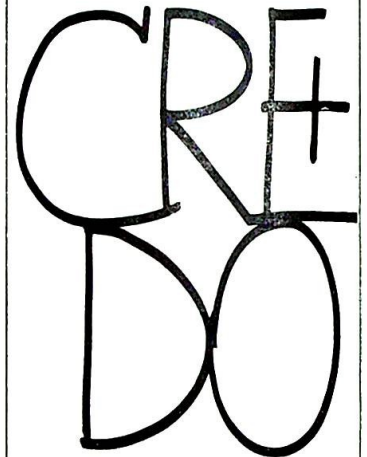
I den andra delen av sin rapport berörde biskopen av Metz det franska episkopatets ställningstaganden i fråga om prästkallelserna, eventualiteten av ordi-

nation av gifta män och slutligen deras situation som lösgjorts från sina förpliktelser inom kyrkan.

På den första punkten hade Frankrikes biskopar 1969 beslutat att inte till prästämber kalla andra än sådana som «med Guds hjälp har förutsättningar för den totala självutgivelse som det vigda celibatet i en evangelisk anda innebär». De påminner å andra sidan om att biskoparna och hela den kristna gemenskapen måste erbjuda prästerna motsvarande levnadsvillkor och möjligheter till apostolat.

NYHET:

Louis Evelyn

Trosbekjennelsen belyst av verdenskjent katolsk religionspedagog.

Kr. 17,50

ST. OLAV FORLAG

BASAR

i St. Hallvard Kirkes foreningslokale, Enerhauggate 4, Oslo 6 fra søndag 14. november—mandag 22. november.

Basaren er åpen fra kl. 18 til 21.

Om søndagen også efter høymessen.

Demonstrasjon - underholdning - vakre gevinster - salgsdisk - aftentrekning - gjennomgangslodd.

GRATIS SERVERING

Lørdag 20. november kl. 17—19 barneaften med Caprino filmer og tombola, etc.

Mandag 22. november, kl. 21: Trekning.

LØSSALG AV ST. OLAV

i Grundt Tanums Bokhandel, Universitetsbokhandlene i Sentrum og på Blindern.

John Ryan

"I don't know about you dear, but I can't observe anything at all!"

RYANS TEGNING

To kvinner deltok som fag-eksperter og observatører under Bispesynoden i Roma. Her har Catholic Herald's fremragende tegner John Ryan tenkt seg følgende situasjon: en av kvinnene hvisker til den andre «Jeg vet ikke hvordan det er med deg, kjære, men selv kan jeg ikke observere noe i det hele tatt».

Mgr Schmitt påminde om förutsättningarna för prästcelibatet: andligt liv, en mänsklig mognad som också innebär att kandidaten positivt skulle kunna leva i äktenskapen under andra förhållanden, levnadsomständigheter i vilka ett sunt känsloliv kan utvecklas samt verkligt medansvar med andra präster och med biskopen.

På den sista punkten vill mgr Schmitt understryka att talrika enkäter har visat att man inte kan skilja celibatsfrågan från frågan om det sätt på vilket auktoriteten skall utövas.

Vad gäller frågan om prästvigning av män i mogen ålder som visat prov på ett exemplariskt familje- och yrkesliv är majoriteten av Frankrikes biskopar inte beredda för detta steg: pastorala skäl syns inte tillräckligt starka; först borde man utvidga verksamheten för gifta diakoner samt ge ordensfolk och lekmän fler uppdrag inom deras kompetensområde. Man måste även reflektera över konsekvenserna för prästen och hans hem. Det vore olämpligt att fatta detta beslut i en stämning av «kontestation» och upprördhet, ett oöverlagt initiativ skulle utså tvivel hos många.

Om vissa biskopskonferenser skulle

önska denna möjlighet anser Frankrikes biskopar att detta bör medges endast då missionsuppdraget så kräver; den borde utsträckas till samtliga episkopat inom ett geo-kulturellt område och inte endast till ett enda land; den heliga Stolen borde slutligen avgöra villkoren för tillämpningen av ett sådant medgivande.

För övrigt anser man att präster som befriats från sina förpliktelser och lämnat sin prästtjänst bör inbjudas att efter för många delta i kyrkans apostolat dock utan
(Forts. siste side)

Høstmørket er over oss:

TENN ET EVIGHETSLYS!

Disse brenner i 8 timer:

Røde firkantede glass kr. 5.—
Pakke med 12 lys » 7.—

Vi sender også pr. post med tillegg for portoen.

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5, Oslo 1 - Tlf. 20 72 48

Torsdager åpent til kl. 17, ellers til kl. 16. - Lørdager til kl. 14.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Trondheim
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Tønsberg
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Hønefoss
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

BARBARA WARD

(Forts. fra side 334)

til å trenge mindre arbeidskraft — som de har i overflod — og trenge mer kapital — som u-landene mangler. På den måten vil arbeidsløsheten stige, i mange byer i disse utviklingsområdene er nå en fjerdedel av arbeidskraften uten betalt arbeide.

Det er også en tredje grunn til bekymring. En helt ny. En som det er vanskelig å beregne. Den har direkte noe å gjøre med fordelingen av verdens ressurser. Jeg gjen- tar: I det minste tre fjerdedeler av verdens rikdommer brukes av de som allerede er rike. Deres krav på energi øker stadig — med i det minste tre prosent i året. Meget av denne energien kommer fra en kilde som er begrenset, tilførselene av olje, kull og gass. Vi forbruker disse kildene, spesielt oljen, i et tempo som gjør at de kan bli fullstendig tomme tidlig i neste århundre. De rike nasjonene har allerede brukt opp noen av de billigste og lettest tilgjengelige ressursene. Og de har dermed øket omkostningene med et utviklingsprogram for dem som kommer senere.

Alt dette er igjen del av et videre problem. Et høyt forbruk betyr øket avfall. Alt for ofte går det som blir til overs fra de høyt utviklede forbrukerlandene ut som forurensning av de rikes egne elver og luften rundt dem. Giften slippes ut i havet og den fører øyensynlig til at temperaturen på kloden stiger. Hvis slike resultater er føl-

gen av den høye levestandard for en fjerdedel av menneskeheten, hva vil så hende med kloden hvis det store flertall får de samme ressurser? Vi kan ikke skille vår økonomi fra luften og vannet som til slutt tross alt livet avhenger av. Hva er svaret? Komer de rike til slutt bare å si til de fattige: «Bad luck. Vi vil beholde vår standard, men dere må senke deres til menneskehetens beste og for at vi alle skal overleve?»

Hvilken rolle kan vi som kristne spille i denne krisen? Først og fremst, hvordan kan denne Synode, når den taler med sin veldige autoritet til Guds folk, gi uttrykk for at vi står for rettferdighet og solidaritet i hele verden? Det er dere, ærverdige biskoper, som skal drøfte dette. Kan vi håpe på at dere vil drøfte bl. a. disse fire punkter?

1. En verdensomfattende kampanje må settes igang for å gi alle katolikker opplysninger om disse spørsmål, om Rettferdigheten i verden og alles avhengighet av hverandre. Alle må få vite om dette, i skolebøker og i prekener, fra folkeskolene til seminarene.

2. Alle katolikker i de rike land må oppfordres til, sammen med sine medkristne og med alle troens mennesker og alle av god vilje, å kreve at deres regjeringer, overfører en større del av sine ressurser og at de virkelig skaper åpninger i verdens samhandel.

3. Vi må få alle katolske borgere — både de i de rike og i de fattige nasjoner — til grundig å granske sin egen levestandard og sine egne sosiale normer. Mange av oss tjener stort på eieforhold og inntekter som gjør oss til

ST. OLAV'S REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

FREDRIKSTAD

C. HANSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tif. 13 056

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD GLASSMAGASIN

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

TYRILYS

FREDRIKSTAD

Byens spesialforretning

Olsson
TAPÉT OG GULVBELEGG

Agentgt. 1 - Tif. 17 080

EDVARDESEN & NORDHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 11 220 - Fredrikstad

Andr. Janne &

Kontormaskiner - Kontorutstyr

Storgt. 4 - Fredrikstad

Tif. 12 945

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904

FREDRIKSTAD

Sentralbord 15 840

verdens elite. Krev av oss personlige ofre og en mer beskjeden livsførsel — mer i pakt med rettferdighetens krav.

4. Til slutt: la oss streve og be for at Kirken selv lever og virker i rettferdighet og i fattigdom. Jeg tror at mange mennesker i vår plagete verden idag ser etter tegn på at det er en mening med dette liv og med menneskets anstrengelser og nyvinninger. Lær oss derfor, med ord og eksempel, til å elske og forsvare denne lille planet som må bære hele menneskeslekten. Lær oss til å dempe våre krav, til å dele våre ressurser og søke, sammen med alle våre brødre, å gjøre bønnens ord til en realitet: Komme Ditt rike . . .

KRIGEN I VIETNAM

(Forts. fra side 335)

Resultatet av en videre krigføring her hjemme er også alvorlig. Vi tenker ikke bare på de som er drept, lemlestet eller tatt til fange. Vi snakker om den dype splittelse,

den uro og den forvirring som er skapt landet rundt. Vi snakker om de alvorlige samvittighetsprospørsmål mange av våre landsmenn, særlig de unge, stilles overfor. Amerikanere vender seg mot amerikanere i en grad som vi sjelden har opplevd i vår historie. Og milliarder av dollars som kunne blitt brukt til å bedre de fattiges kår og til å gjennomføre sosiale programmer har isteden gått med i denne krig.

Biskopene sier:

Et folk kan ikke ta på seg ansvaret for enkelte soldaters handlinger. Men i et demokrati må folket til syvende og sist godta et politisk og moralsk ansvar for sin regjerings politikk og handlinger.

Er vi virkelig for fred? Et verdenssamfunn i fred kan bare skapes i rettferdighet og er hvert menneskes plikt og oppgave. Det begynner med oss selv og forståelsen av at alle i sannhet er brødre, barn av den felles Far. Det utvikles med overbevisningen om at mennesker *kan* leve i fred og at krigens onde handlinger ikke er unngåelige.

Er vi rede til å ta på oss den vanskelige oppgaven med en personlig moralsk fornyelse, den som over alt er nødvendig for fred?

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tif. 21 69 06

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tif. 23 02 40

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 84

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

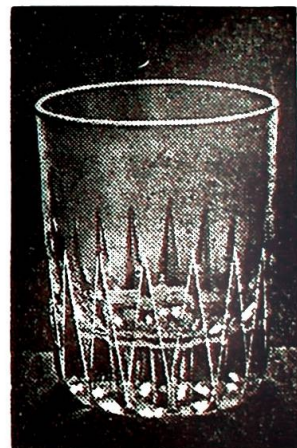
Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset

„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.

Lekkert i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.

Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Oralligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

ET ANNÉT FIRENZE

De som har vært i Firenze, og de mange som nok kommer dit, i masse-turismens tid, forbinder nok først og fremst den nord-italienske byen ved Arnodelven med Ponte Vecchio, Rådhuset, kunstgallerier og rik, gammel kultur. At den dessuten, som de øvrige nord-italienske storbyene, har gjennomlevd industrialiseringens faser og problemer, fra forrige århundre av, tenker ikke så mange turister på. De er på gjennomreise — og nyter. Noen har levd og lever der — og lider. For eksempel under svart sosial nød.

*Maur Bolognini*s film «Stormfulle dager i Firenze» («Metello») handler om dette siste. Det er en hyldest til Italiias arbeiderklasse — når så vi noensinne dét), i de mange kilometer film vi gjennom årene har sett fra det solrike og vakre Syden? Selv så jeg denne filmen nesten samtidig med *Viscontis* «Døden i Venedig» — det ble en selsomt spennende kombinasjon. To italienske byer, skønne hinsides beskrivelse. To menneskeskjebner. Nokså nøyaktig samme tidsrom: Årene før første verdenskrig. I *Viscontis* film (som i *Thomas Manns* roman, som den var bygget over): Trett og døende rafinement, i en utlevd privilegert klasse, ventende på utslettelsen både individuelt og kollektivt. I den filmen det her gjelder: Ekte og varm sosial patos, en ny klasse som, også i Italia, steg frem, på en bakgrunn av svært bitre livsvilkår — til bevissthet om rettferd, menneskeverd, solidaritet, og dermed politisk makt.

«Stormfulle dager i Firenze» har en ekte følt og fint uttrykt sosial patos, den fører oss rett inn i hva italienerne forstår ved *umanità* — menneskelighet — og ved ettertanke finner vi jo ut, at i grunnen var det nettopp italienerne som oppfant begrepet. Filmen skildrer sosialt opprør, streik, motstand mot utbytning og nedverdiggelse, og samler oppmerksomheten om en enkelt arbeiderskjebne i Firenze ved dette århundrets begynnelse. For de aller fleste av oss: Komplette ukjent stoff og miljø, spennende og nytt. Når dertil kommer, at denne regissøren *Bolognini* (for meg et nytt og ukjent navn),

dessuten er en fin og kresen filmkunstner, blir det en sympatisk film ut av det — hva aldri så berettiget sosial harme alene ikke kan utrette. Hans film er stram, dramatisk, sannferdig, i skildringen av både et ganske ubarmhjertig samfunn og noen svært så alminnelige, og dermed vinnende mennesker. Firenzes underskjønne ramme omkring et drama av den art: Bygningsarbeidernes lusne kår, politiets brutalitet, en foreldreløs gutts sjanser mot sterke odds — blir nesten ironisk i sin virkning. Rammen kan være skjønn — og selve bildet rystende. Hvis Italia i dag har Vestens største kommunistparti, er nok forklaringen slett ikke å søke i kunstgalleriene — i Firenze eller andre steder. Men la meg si det klart: «Stormfulle dager i Firenze» er ingen platt propagandafilm. Den er et godt og sympatisk filmverk, stramt i stilen, sikkert i sine virkemidler, glimrende tenkt og fotografert, gjennomtrengt av denne respekt for menneskehjertet som mange av oss forbinder med nettopp det beste i den italienske arv, ur-gammel som den er.

ONDSKAP

A skillige grader kjøligere er det utvilsomt i *Claude Chabrol*s nye film «Sammenbrudd» («La rupture»). Jaha — blant de franske regissører i dag, er nettopp Chabrol så utvilsomt skrekk-mesteren *Alfred Hitchcocks* nærmeste felle i gysergenren. Og gallisk som han er, blir det skarpere og kaldere i kantene: En blanding av mord og logikk, som nok ikke faller i alles smak. Intelligent er det i hvert fall. Både i tidligere filmer: «Slakteren» for eksempel, og i denne, møter vi en klar og illusjonsfri viten om hva for mørke avgrunner vi støter på, i menneskenaturen. Den kløktig planlagte ondskap i hans filmer kan føles ulidelig — inntil det onde spill mot et menneske omsider sprekker. For det gjør det. Som i «Slakteren», yter *Stephane Audran* det fremragende. Hun er gift med, og vil skilles fra, en psykopat. Her kommer hun

opp mot sin storborgerlige, belgiske svingerfar (hatefullt utlevet av *Michel Bonquet*) som bruker alle, deriblant noen meget drastiske midler, for å tilvende seg hennes og sønnens barn. Til dét bruker han en samvittighetsløs og pengekjær håndlanger (*Jean-Pierre Cassel*), som sannelig ikke legger fingrene i mellom. Det blir det ufyselighet på ufyselighet av, blant annet en hjerteløs forførelse av et åndsvakt, ungt menneske. Vi får se det i øynene: Her er ingen betenkeligheter, og en del vulgaritet, som i mer og mer av den moderne film. Men dette er også sant: Chabrol er en av de betydelige i filmfaget. Ikke bare fordi det «sies». Men ut fra hva en selv ser på lerretet: Det er virtuost dyktig gjort. Men altså ingen forpliktelse for mennesker som, med adskilleg rett, synes de kan være disse sjelerå skildringene foruten.

brm.

FRANSK SYN

(Forts. fra side 337)

att man ger dem specifikt præsterlige oppgifter (bikt, celebration av mässan).

Den franska biskopskonferensens synpunkter på relationen celibat-auktoritets-utövande ansluter sig på ett slående sätt till de iakttagelser som gjorts i USA och som den 11 oktober framlades inför synoden av kardinal Krol. Det är uppenbart att dessa problem hör samman med den personligt-känslomässiga mogenheten. De återkommer även som huvudtema i kardinal Enrique y Tarancons rapport om den kristna friheten som enda existensberättigande för institutionerna: «Kyrkans organisation och dess juridiska former har som enda mål att stärka och skydda Guds barns frihet. Den personliga friheten, som svarar mot vederbörande kallelse och mottagna karismer, och solidariteten i gemenskapens tjänst är de två förutsättningar som bör bestämma formen för kyrkans pastoral handlande.»

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år.
Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.